

Zondag 12 juli 2020

15^e zondag door het jaar

Overweging

De afgelopen maanden stond in onze krant, -we lezen het Nederlands Dagblad- iedere week wel een keer een soort van evaluatie van de livestreamvieringen die er her en der door verschillende kerken verzorgd werden omdat we niet meer naar de kerk konden. Interessant was hoeveel mensen er naar keken, wat voor soort mensen dat waren, hoelang de preek mocht zijn in zo'n livestreamviering en of we nu zieleltjes gingen winnen of verliezen door deze nieuwe ontwikkeling.

Diverse meningen buitelden over elkaar heen. De ene dominee was razend enthousiast over al het extra publiek, de volgende voorspelde dat straks niemand meer in een stenen kerk zou willen komen. Natuurlijk heb ik dat alles gelezen. Maar wat me toch wel heel erg verbaasde was dat men druk bezig was te tellen hoeveel mensen er wel niet naar de livestream keken, maar dat niemand zich afvroeg hoe die kijkers, -en hier en daar luisteraars- er dan bij zaten. Hoeveel aandacht ze hadden voor de dienst die op hun tablet of laptop werd weergegeven.

Ongetwijfeld zijn er veel mensen geweest die met aandacht en devotie betrokken waren bij de dienst op hun scherm. Maar ik hoorde ook van mensen die tijdens het ontbijt de viering meepikten, of die de laptop halverwege de dienst uitschakelden omdat ze er alweer genoeg van hadden.

Eerlijk gezegd heb ik daar veel begrip voor. Thuis kan je niet vieren zoals je in de kerk viert, Een heel vrome katholiek zei het zo:

“in de kerk ga ik vanzelfsprekend op de knieën bij de consecratie, maar thuis voelt dat zo raar. Ik doe het dus niet, al vind ik dat het eigenlijk wel zou moeten.”

Luisteraars of kijkers tellen is dus in mijn ogen een vrij zinloze bezigheid, als je wilt oordelen over de zin van livestreamvieringen. Je weet helemaal niet wat ze allemaal zitten te doen terwijl de viering draait. Je zult een spa dieper moeten graven wil je een antwoord kunnen geven op de vraag welk effect deze vieringen hebben op het geloofsleven van mensen. Het lijkt me overigens echt de moeite waard om dit serieus te onderzoeken, want er is wel iets nieuws ontstaan dat in een behoefte voldoet. De vraag is, welke behoefte.

Precies met dit probleem worstelde Jezus ook.

Hij was, getuige de inleidende zin van ons evangelie, razend populair. De mensen verdrongen zich zozeer rond zijn persoon dat Hij genoodzaakt was om een boot in te stappen en het water op te gaan om vandaaruit verder te preken. Op het eerste gezicht lijkt dat een inleidende opmerking van vooral praktische aard:

Jezus vaart het meer op, om vanaf het water verder te preken.

Maar in de bijbel is het water een gevaarlijke plek. Het water staat symbool voor chaos, wanorde.

Je leest dat al in de eerste zin van de bijbel:

In den beginne was de aarde nog woest en doods, duisternis lag over de oervloed en Gods geest zweefde over de wateren.

Jezus werd dus door al die mensen die zo graag naar Hem kwamen luisteren van het veilige land het meer op geduwd. Vanuit het gevaar mag Hij tegen hen preken. Zijn preek, gevat in een parabel, is dan ook niet zo hoopgevend. Hij spreekt van een oogst die voor een groot deel mislukt, van zaad dat voor het overgrote deel verloren gaat. En wanneer Hij in kleine kring begint uit te leggen, klinkt Hij al helemaal verbitterd. Jesaja citerend zegt Hij:

*verhard is het hart van dit volk,
met hun oren luisteren ze slecht
en hun ogen doen zij dicht,
uit vrees dat zij zouden zien met hun ogen,
met hun oren zouden horen,
met hun hart zouden verstaan,
zich zouden bekeren en Ik zou hen genezen.*

Dat is een vernietigende uitspraak!
Gaaf dat ook over ons? Heeft Jezus ook ons voor ogen?

Laten we eens wat nauwkeuriger kijken naar de teksten die Jezus citeert. Jezus grijpt naar een behoorlijk lang citaat uit het boek van de profeet Jesaja. Langer nog dan ik net voorlas. Het citaat komt uit het zesde hoofdstuk van Jesaja. Opmerkelijk is dat de Jesaja die Jezus hier citeert heel anders klinkt, wel een andere persoon lijkt dan de troostende, hoopgevende pastor die we hoorden spreken in de eerste lezing tot de arme ballingen. Was er in die lezing vooral sprake over de trouw van God aan een arm onderdrukt volk in het citaat dat we horen uit Jezus mond klinkt eerder woede en afstandelijkheid door.

De exegeten menen inderdaad dat de Jesaja uit de eerste lezing een ander is dan de Jesaja die Jezus citeert. Maar wat vooral relevant is voor ons, is dat de omstandigheden veranderd zijn. De Jesaja uit de eerste lezing, dat was Jesaja hoofdstuk 55 wordt door de exegeten voor het gemak Deuterojesaja, tweede Jesaja genoemd. Deze deuterojesaja heeft als eerste toehoorders een volk in ballingschap. Het zijn slachtoffers dus, mensen in de knel. Daarom spreekt hij op de eerste plaats als een pastor. Ze hebben steun nodig. De Jesaja uit het citaat van Jezus, dat komt uit het zesde hoofdstuk van Jesaja en dat zo'n kleine twee eeuwen eerder is geschreven richt zich tot een volk dat er een potje van maakt. Van ballingschap is nog helemaal geen sprake, wel van een koningschap in verval, van corrupt leiderschap van een land dat weggeraakt is van de oorspronkelijke overtuigingen en idealen. Jezus citeert een echte profeet, iemand die waarschuwt en oproept tot bekering. 'Doe je ogen open, kijk naar wat er aan de hand is, luister, laat je raken', zegt hij, het is nog niet te laat.

Voor mij is de vraag vanochtend:

Welke Jesaja hebben wij, heb ik, nodig in deze tijd, in mijn leven?

Zijn we al zo diep in de crisis dat we vooral een pastor nodig hebben?

Staat mijn leven zo op z'n kop dat ik totaal ontredderd ben en niet meer weet hoe verder?

Heb ik vooral iemand nodig die troost en hulp geeft?

Of heb ik een de profeet nodig, de Jesaja die probeert om me te verleiden om me te bekeren, om een andere weg in te slaan?

Heb ik iemand nodig die me opjut, een schop onder mijn kont geeft eist dat ik eindelijk eens echt werk maak van mijn geloof?
Eerlijk gezegd denk ik vooral dat laatste.

Met veel bewondering kijk ik deze maanden naar paus Franciscus. Franciscus combineert deze twee rollen, de rol van pastor en de rol van profeet. Troostend is hij wanneer hij spreekt tot vluchtelingen, of tot slachtoffers van de coronacrisis. Maar fel en profetisch gaat hij tekeer tegen hen die het milieu beschadigen, tegen allen die in zijn ogen te individualistisch ja zelfs te egocentrisch zijn. Het zijn niet alleen de kardinalen die hij een veeg uit de pan geeft, het zijn ook de gelovigen die voor een comfortabel leventje gaan, de mensen die niet willen zien dat de aarde langzaam, of eigenlijk steeds sneller, kapot gaat ten koste van de zwaksten.

Ja, ik heb bewondering voor de paus. Hij legt de vinger op de zere plek. Maar aan bewondering hebben Jesaja en Jezus en paus Franciscus helemaal niets. Bewonderen is niet hetzelfde als geloven. De lezing van vandaag maakt dat heel duidelijk.

Bewondering is als het zaad dat snel ontkiemt, maar ook snel weer verdroogt omdat het geen wortel schiet. Bewondering levert geen vruchten op. Er moet volharding en geduld bij komen. Er moeten eigen belangen opzij gezet worden om het belang van anderen, van Gods kinderen, van Gods schepping voorop te zetten. Daar moet tijd voor vrij gemaakt worden ook in mijn agenda. Weg met het onkruid dat mijn tijd opslokt. Weg met de distels die mij prikkelen om voor comfort en gemak te gaan. De vruchten van het koninkrijk vragen mijn tijd en aandacht. Iedereen die wel eens zelf tuiniert weet het: wil je bloemen en vruchten zien dan vergt dat inspanning, maar vooral een langere adem en doorzettingsvermogen. Dat geldt evenzeer voor ons geloof, je doet het er niet even bij. Het is geen aardige hobby of een leuk schouwspel. Kunnen we dat horen, willen we dat verstaan?

Drs. L.M. Sarot-Erkens
Pastoraal werker parochies
H.H. Martha & Maria en Onze Lieve Vrouw van Amersfoort